

Bruselj, 7.9.2017
COM(2017) 464 final

**POROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKI CENTRALNI BANKI, EVROPSKEMU
ODBORU ZA SISTEMSKA TVEGANJA IN EVROPSKEMU PARLAMENTU**

**o spremljanju razvoja na trgu EU za zagotavljanje storitev obveznih revizij subjektom
javnega interesa v skladu s členom 27 Uredbe (EU) št. 537/2014**

1. UVOD

Reforma zakonodaje EU na področju revizije je bila izvedena, da bi se spodbudilo zaupanje v integriteto računovodskih izkazov. Zakonodajo sestavljata direktiva o revizijah¹ in uredba o revizijah². Direktiva se uporablja za vse obvezne revizije, uredba pa vključuje posebne zahteve v zvezi z obvezno revizijo subjektov javnega interesa³.

Cilj uredbe o revizijah je povečati kakovost revizij in spodbuditi konkurenco na revizijskem trgu. Člen 27 je sredstvo za učinkovito in redno spremljanje, kako se ti cilji uresničujejo. Obravnava spremljanje naslednjih vidikov trga EU za zagotavljanje storitev obvezne revizije⁴ subjektom javnega interesa: (a) ravni tržne koncentracije, (b) tveganja v zvezi s kakovostjo revizij in ukrepi za ublažitev tveganj ter (c) učinkovitost revizijskih komisij.

V skladu z uredbo o revizijah mora vsak nacionalni organ, pristojen za nadzor revizij⁵, in Evropska mreža za konkurenco (ECN⁶) pripraviti poročilo o razvoju na svojem trgu za zagotavljanje storitev obvezne revizije subjektom javnega interesa. Komisija nato na podlagi teh poročil pripravi skupno poročilo za celotno EU. Predloži ga Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu odboru za sistemska tveganja in Evropskemu parlamentu, če je to primerno. To poročilo je prvo tovrstno skupno poročilo, ki se bo uporabljalo kot izhodišče za vsa prihodnja poročila.

Analiza v tem poročilu temelji na podatkih, ki jih je Komisija prejela od nacionalnih pristojnih organov in ECN. Podatki se nanašajo večinoma na leto 2015 in so bili zbrani leta 2016 na podlagi izbora tržnih kazalcev. Komisija je v tesnem sodelovanju z Odborom evropskih organov za nadzor revizorjev (CEAOB)⁷ opravila pripravljalo delo, konsolidacijo in validacijo.

Nacionalni pristojni organi so pri pripravi svojih nacionalnih poročil uporabili različne vire informacij. Viri, kot so nacionalni javni register in poročila o preglednosti, so javni, drugi viri, kot so raziskave in vprašalniki, pa ne. Če ni drugače navedeno, so nacionalna poročila glavni vir podatkov v tem poročilu.

Pri konsolidaciji nacionalnih podatkov na ravni EU je bilo treba obravnavati številne omejitve. Ker so se novi predpisi EU o reviziji začeli uporabljati šele 17. junija 2016, so bili podatki v nacionalnih poročilih zbrani v skladu s prejšnjim pravnim okvirom EU (Direktivo 2006/43/ES). Z novimi predpisi o reviziji je bilo uvedenih več sprememb v

¹ Direktiva 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2006 o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze, spremembi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS ter razveljavitvi Direktive Sveta 84/253/EGS (konsolidirana različica).

² Uredba (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o posebnih zahtevah v zvezi z obvezno revizijo subjektov javnega interesa in razveljavitvi Sklepa Komisije 2005/909/ES.

³ V členu 2(13) direktive o revizijah so subjekti javnega interesa opredeljeni kot družbe, ki kotirajo na borzi, kreditne institucije in zavarovalnice. Države članice lahko za nacionalne subjekte javnega interesa imenujejo tudi druge družbe, ki imajo zaradi svoje narave poslovanja, velikosti ali števila zaposlenih velik javni pomen.

⁴ V členu 2(1) direktive o revizijah je obvezna revizija opredeljena kot revizija letnih računovodskih izkazov ali konsolidiranih računovodskih izkazov.

⁵ Pristojni organi, določeni v skladu s členom 20(1) uredbe o revizijah.

⁶ ECN je mreža za sodelovanje med Komisijo (natančneje Generalnim direktoratom za konkurenco) in nacionalnimi pristojnimi organi.

⁷ Okvir sodelovanja med nacionalnimi organi za nadzor revizorjev na ravni EU, vzpostavljen v skladu s členom 30 uredbe o revizijah.

zvezi z vprašanji, kot sta, kako nacionalni pristojni organi dostopajo do podatkov in jih zbirajo. Raven podrobnosti, ki so jih predložile nekatere države članice, je bila odvisna od razpoložljivosti podatkov na nacionalni ravni. To pojasnjuje nekatere manjkajoče informacije v nacionalnih poročilih.

Poleg tega zbrani podatki v številnih državah članicah zajemajo različna referenčna obdobja, saj poslovna leta revizijskih podjetij za namene poročanja zajemajo različna obdobja. Zato je primerjava in konsolidacija podatkov na ravni EU zahtevnejša.

Države članice tudi zbirajo podatke na podlagi različnih praks, pri čemer nekatere uporabljajo na primer „pristop na podlagi posameznega revizijskega podjetja“, druge pa „pristop na podlagi revizijske mreže“. Raven podrobnosti, ki so jih predložile nekatere države članice, je bila odvisna tudi od različnih razlag kazalnikov.

Ob upoštevanju teh omejitev je treba pri analizi podatkov in oblikovanju sklepov na ravni EU ravnati previdno.

2. RAZVOJ TRGA EU ZA OBVEZNE REVIZIJE SUBJEKTOV JAVNEGA INTERESA: GLAVNE UGOTOVITVE

2.1. Pregled trga za obvezne revizije subjektov javnega interesa

V tem oddelku so opisane razmere na trgu za obvezne revizije subjektov javnega interesa pred začetkom veljavnosti reforme zakonodaje o revizijah. To prispeva k zagotovitvi pravilnega razumevanja trga in olajšanju prihodnjih ocen v poročilih o spremljanju trga.

Za obvezne revizije subjektov javnega interesa⁸, kot so družbe, ki kotirajo na borzi, banke in zavarovalnice, se uporabljajo posebne zahteve iz uredbe o revizijah. Države članice lahko za subjekte javnega interesa imenujejo tudi druge družbe na podlagi njihove narave poslovanja, velikosti ali števila zaposlenih. To so nacionalni subjekti javnega interesa⁹.

Analiza trga za obvezne revizije subjektov javnega interesa v EU je pokazala zelo različno sliko v smislu števila revizorjev in revizijskih podjetij ter njihovega prometa.

Subjekti javnega interesa

V prejšnjem pravnem okviru EU je bilo v EU več kot 25 000 subjektov javnega interesa¹⁰. Število teh subjektov se giblje od samo 64 v Latviji in vse do približno 7 000 v Španiji¹¹ (glej preglednico 1).

Nacionalni subjekti javnega interesa predstavljajo največji delež subjektov javnega interesa v EU¹². V EU je skupaj več kot 11 100 nacionalnih subjektov javnega interesa. O nacionalnih subjektih javnega interesa je poročalo približno 15 držav članic. Kot prikazuje slika 1, nacionalni subjekti javnega interesa pomenijo več kot polovico vseh

⁸ V skladu s členom 2(13) direktive o revizijah.

⁹ V skladu s členom 2(13)(d) direktive o revizijah.

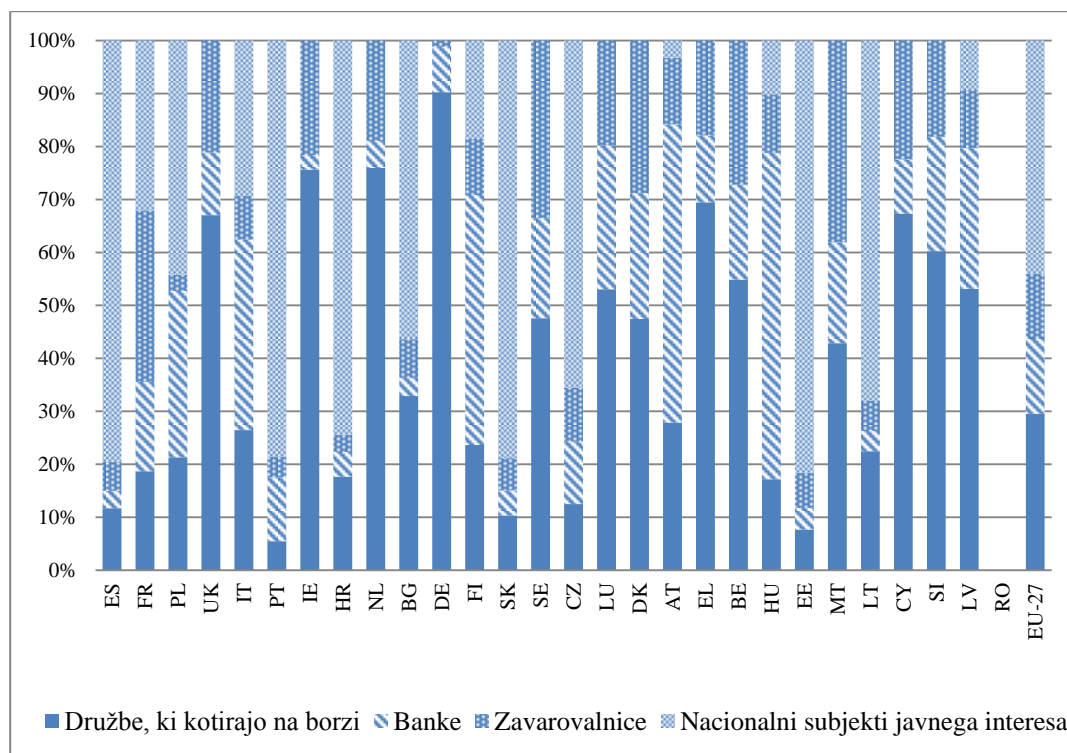
¹⁰ Referenčno leto je leto 2015, razen za Bolgarijo, Estonijo in Španijo (leti 2014/2015) ter Dansko in Nemčijo (leto 2016). Podatki za Romunijo manjkajo.

¹¹ Ti podatki se nanašajo na prejšnjo veljavno zakonodajo v Španiji (Kraljevi odlok št. 1517/2011). Z novimi predpisi o reviziji se je število subjektov javnega interesa v številnih državah članicah EU morda spremenilo.

¹² Podatki za Romunijo manjkajo.

subjektov javnega interesa v osmih državah članicah. Družbe, ki kotirajo na borzi, imajo drugi največji delež, izražen v odstotkih, na ravni EU in največji delež subjektov javnega interesa v 15 državah članicah.

Slika 1: Subjekti javnega interesa v državah članicah EU po kategorijah

Zakoniti revizorji in revizijska podjetja v EU

V EU je skupaj 250 047¹³ posameznikov, ki so registrirani kot zakoniti revizorji. V 26 državah članicah¹⁴ je 26 % registriranih zakonitih revizorjev, ki so zaposleni v revizijskih podjetjih ali so z njimi povezani. Številke se med državami članicami zelo razlikujejo¹⁵ (glej preglednico 1).

V Združenem kraljestvu, Franciji, na Irskem in v Nemčiji je 64 % vseh registriranih revizijskih podjetij v EU, pri čemer jih je največ (več kot 6 000) v Združenem kraljestvu. V šestih državah članicah (Bolgarija, Finska, Luksemburg, Malta, Slovenija in Grčija) je v vsaki registriranih manj kot 100 revizijskih podjetij.

Približno 5 %¹⁶ vseh registriranih revizijskih podjetij v EU izvaja obvezne revizije subjektov javnega interesa. V posameznih državah članicah izvaja obvezne revizije subjektov javnega interesa manj kot ena tretjina registriranih revizijskih podjetij, razen v

¹³ Referenčno obdobje je leto 2015, razen za Bolgarijo in Estonijo (leti 2014/2015), Nemčijo in Dansko (leto 2016) ter Grčijo (leto 2014). Podatki so bili zbrani v 28 državah članicah.

¹⁴ Podatki za Avstrijo in Francijo manjkajo.

¹⁵ Podatki za Italijo vključujejo veliko število računovodij, ki so bili v preteklosti prav tako registrirani kot revizorji. Poleg tega je edinstven položaj Irske, saj so člani računovodskih organov, reguliranih v Združenem kraljestvu, registrirani tudi na Irskem. Zato je število za Irsko morda nerealno visoko zaradi tega morebitnega dvojnega štetja. Podobno so morda nekateri računovodje, ki so regulirani na Irskem, registrirani tudi v Združenem kraljestvu.

¹⁶ Na podlagi podatkov iz 28 držav članic.

Grčiji (70 %), Bolgariji (55 %) in na Slovaškem (34 %). Na Nizozemskem, v Združenem kraljestvu, na Danskem in Irskem je delež manjši od 2 %.

Preglednica 1: Pregled strukture trga v državah članicah EU

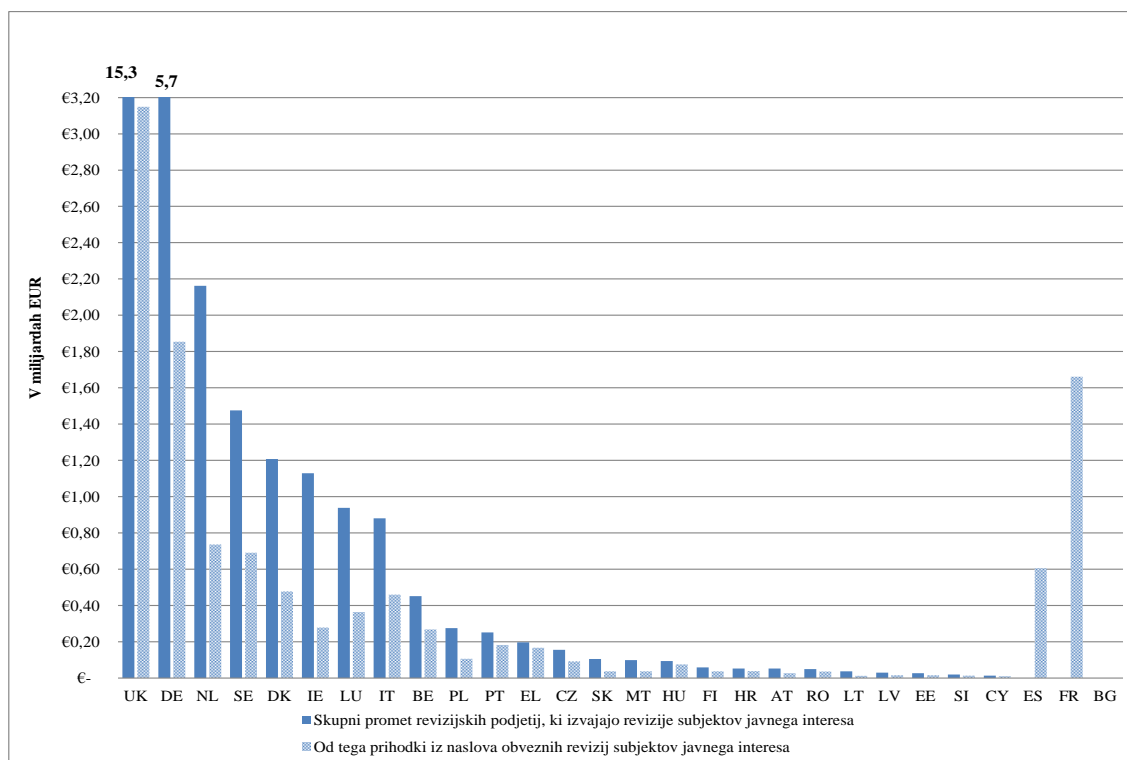
	Število registriranih zakonitih revizorjev (fizične osebe)	Število registriranih zakonitih revizorjev, ki so zaposleni v revizijskem podjetju ali so s tem podjetjem povezani kot partnerji ali kako drugače	Število registriranih revizijskih podjetij	Število registriranih revizijskih podjetij, ki izvajajo revizije subjektov javnega interesa	Število subjektov javnega interesa	Število obveznih revizij subjektov javnega interesa
Belgija	1 052	861	529	19	268	276
Bolgarija	704	243	93	51	782	1 021
Češka	1 291	287	363	50	433	375
Danska	3 591	3 093	1 568	9	354	354
Nemčija	17 342	10 067	2 992	73	677	1 040
Estonija	353	234	152	16	196	196
Irsko	9 997	9 997	5 272	11	1 005	1 005
Grčija	1 068	826	46	32	324	609
Španija	4 177	2 858	1 395	199	7 393	8 006
Francija	13 494	ni na voljo	6 019	565	2 470	3 431
Hrvaška	976	532	228	75	794	794
Italija	153 947	2 938	463	26	1 578	1 578
Ciper	924	924	524	15	147	147
Latvija	169	150	136	15	64	64
Litva	370	265	171	13	156	170
Luksemburg	277	275	66	15	379	429
Madžarska	4 965	2 070	1 807	68	245	245
Malta	1 276	587	66	10	168	168
Nizozemska	1 791	1 791	365	7	pribl. 800	1 013
Avstrija	105	ni na voljo	397	17	341	341
Poljska	7 086	3 510	1 612	97	1 992	2 375
Portugalska	1 378	802	229	58	1 189	1 192
Romunija	4 632	1 358	969	124	ni na voljo	552
Slovenija	188	133	54	17	88	88
Slovaška	791	445	233	80	572	908
Finska	1 543	905	80	15	578	578
Švedska	3 476	3 476	146	15	551	551
Združeno kraljestvo	13 084	13 084	6 331	50	1 741	1 748
Skupaj EU	250 047	61 711	32 306	1 742	pribl. 25 000	29 254

Promet in prihodki iz naslova obveznih revizij subjektov javnega interesa¹⁷

Skupni promet revizijskih podjetij, ki opravljajo revizije subjektov javnega interesa v 25 državah članicah EU (podatki za Bolgarijo, Francijo in Španijo niso na voljo), znaša približno 31 milijard EUR¹⁸. Vendar podatki za posamezne države članice kažejo razlike v EU. V osmih državah članicah skupni promet revizijskih podjetij, ki opravljajo revizije subjektov javnega interesa, znaša več kot 1 milijardo EUR, v 11 državah članicah pa manj kot 100 milijonov EUR. Samo Združeno kraljestvo pomeni približno polovico skupnega prometa revizijskih podjetij, ki opravljajo revizije subjektov javnega interesa v 25 državah članicah. Za Združenim kraljestvom sta največja nemški in nizozemski trg¹⁹ (glej sliko 2).

Za 27 držav članic EU, ki so predložile podatke, skupni prihodki od obveznih revizij znašajo približno 11 milijard EUR²⁰. Združeno kraljestvo, Nemčija in Francija pomenijo skoraj 60 % tega skupnega zneska. O prihodkih, nižjih od 100 milijonov EUR, je poročalo približno 13 držav članic.

Slika 2: Promet revizijskih podjetij, ki opravljajo revizije subjektov javnega interesa²¹, in prihodki od obveznih revizij²² po posameznih državah članicah

¹⁷ Za primerjavo podatkov med državami članicami so bile vrednosti v nacionalnih valutah pretvorjene v evre v skladu z letnim povprečnim menjalnim tečajem za leto 2015. Glej http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ert_bil_eur_a&lang=en.

¹⁸ Poslovno leto se ne ujema vedno s koledarskim letom 2015, ki je referenčno obdobje za zbiranje teh podatkov. To velja za Bolgarijo, Dansko in Estonijo (leti 2014/2015), Češko (leto 2014) ter Slovenijo (leta 2014–2016). Podatki iz 25 držav članic vključujejo prihodke od obveznih revizij, storitev dajanja zagotovil in drugih nerevizijskih storitev.

¹⁹ Glej prejšnjo opombo.

²⁰ Referenčno obdobje je leto 2015, razen za Bolgarijo, Dansko in Estonijo (leti 2014/2015), Češko (leto 2014) ter Slovenijo (leta 2014–2016). Podatki za Portugalsko vključujejo plačila za druge storitve dajanja zagotovil. Podatki za Bolgarijo manjkajo.

²¹ Podatki za Bolgarijo, Španijo in Francijo niso na voljo.

²² Podatki za Bolgarijo niso na voljo.

2.2. Raven tržne koncentracije

Eden od glavnih ciljev uredbe o revizijah je vzpostavitev konkurenčnega trga za storitve obvezne revizije, na katerem je dovolj velika izbira zakonitih revizorjev ali revizijskih podjetij za subjekte javnega interesa. Zahteva iz člena 27 glede ocene ravni koncentracij na trgu za storitve obveznih revizij subjektov javnega interesa poudarja pomen tega cilja. Namen tega oddelka je torej določiti izhodišče za merjenje napredka na tem področju v prihodnjih poročilih o spremljanju trga.

Države članice so bile pozvane, naj predložijo informacije o tržni koncentraciji subjektov javnega interesa za 10 najpomembnejših revizijskih družb²³. Pri izračunu prometa je 15 držav članic²⁴ uporabilo pristop²⁵ na podlagi revizijskega podjetja²⁶, sedem²⁷ jih je uporabilo pristop²⁸ na podlagi revizijske mreže²⁹, dve³⁰ pa sta uporabili oba pristopa. Poslovno leto se med revizijskimi podjetji razlikuje in se ne ujema vedno s koledarskim letom 2015, ki je referenčno obdobje za zbiranje teh podatkov³¹. Zato so podatki, predstavljeni v tem oddelku, približni.

Podatki o tržnih deležih so analizirani na podlagi treh različnih kazalnikov tržnih koncentracij, ki so izračunani za posamezno državo članico: „veliki štirje“ (PwC, Deloitte, KPMG in EY), „CR4“ (konsolidiran tržni delež štirih največjih revizijskih podjetij v posamezni državi) in „10 najpomembnejših revizijskih družb“. Analizirane so bile zlasti razlike med kazalnikoma „veliki štirje“ in „CR4“, da bi se v prihodnjih poročilih ocenili trendi teh kazalnikov tržnih koncentracij.

Koncentracija glede na obvezne revizije subjektov javnega interesa in promet (mreže ali podjetja, ki izvajajo revizije subjektov javnega interesa)

Povprečen tržni delež „velikih štirih“ glede na število obveznih revizij subjektov javnega interesa je skoraj 70 % (za 28 držav članic). Po prometu znaša njihova tržna koncentracija v povprečju približno 80 %³² (za 21 držav članic). Po številu obveznih revizij subjektov javnega interesa imajo koncentrirani oligopol³³ v 11³⁴ državah članicah

²³ Na podlagi seznama, ki ga je pripravila evropska skupina za inšpekcijske preglede revizorjev (EAIG). Baker Tilly, BDO, EY, Deloitte, Grant Thornton, KPMG, Mazars, Moore Stephens, Nexia in PwC.

²⁴ Danska, Estonija, Grčija, Finska, Irska, Italija, Hrvaška, Madžarska, Litva, Luksemburg, Latvija, Malta, Nizozemska, Romunija in Slovaška.

²⁵ Na podlagi prometa posameznega revizijskega podjetja v posamezni državi.

²⁶ V skladu s členom 2(3) direktive o revizijah.

²⁷ Belgija, Ciper, Francija, Poljska, Portugalska, Švedska in Slovenija.

²⁸ Na podlagi vsote prometa posameznih revizijskih podjetij, ki so v posamezni državi vključena v isto mrežo.

²⁹ V skladu s členom 2(7) direktive o revizijah.

³⁰ Bolgarija in Češka.

³¹ To velja za Bolgarijo in Estonijo (leti 2014–2015), Češko (leto 2014), Dansko (leti 2014–2015 in leto 2015), Slovenijo (leta 2014–2015/2015/2015–2016), Nemčijo (31. marec 2015) in Latvijo (31. avgust 2015).

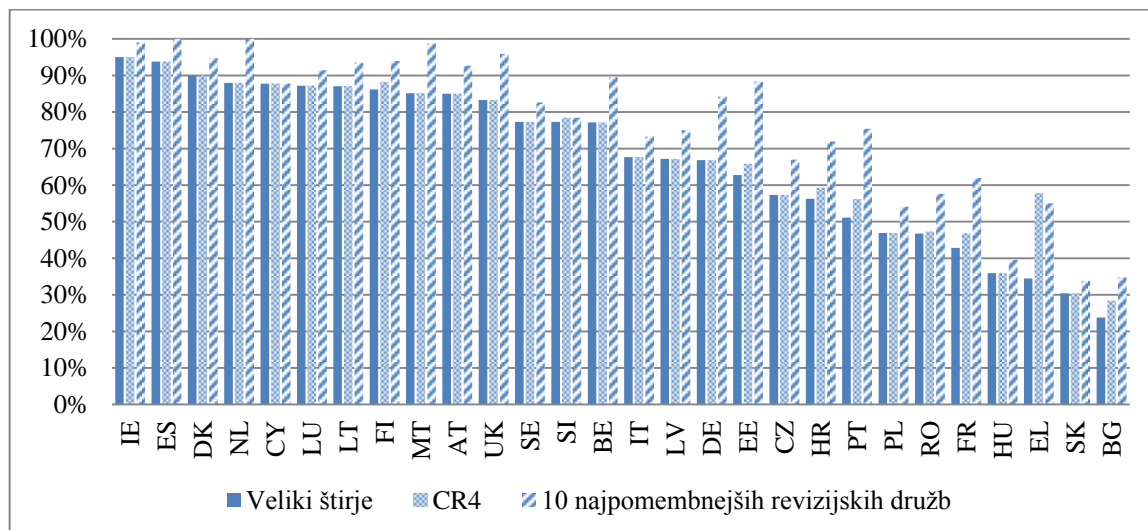
³² Povprečje za 21 držav članic. Deležev koncentracije glede na promet ni bilo mogoče izračunati za sedem držav članic, in sicer zaradi pomanjkanja vseh podatkov (Avstrija in Španija) ali dela podatkov o prometu (Bolgarija, Francija, Irska, Poljska in Slovaška).

³³ CR4 = 0 % pomeni popolno konkurenco; 0 % < CR4 < 50 % se giblje med popolno konkurenco in oligopolom; 50 % < CR4 < 80 % pomeni oligopol; 80 % < CR4 < 100 % se giblje med koncentriranim oligopolom in monopolom; CR4 = 100 % pomeni visoko koncentriran oligopol in celo monopol (če je CR1 = 100 %).

³⁴ Avstrija, Ciper, Danska, Španija, Finska, Irska, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska in Združeno kraljestvo.

(glej sliko 3), po prometu pa v 15³⁵ državah članicah. Kot prikazuje slika 4, skupni tržni delež „velikih štirih“ po prometu presega 90 % v šestih državah članicah³⁶. „CR4“ presega skupno razmerje koncentracije „velikih štirih“ glede na število obveznih revizij subjektov javnega interesa v sedmih državah članicah, glede na promet pa v petih državah članicah. Zato so „veliki štirje“ štiri največja revizijska podjetja v večini držav članic.

Slika 3: Tržni delež revizijskih podjetij leta 2015 glede na obvezne revizije subjektov javnega interesa

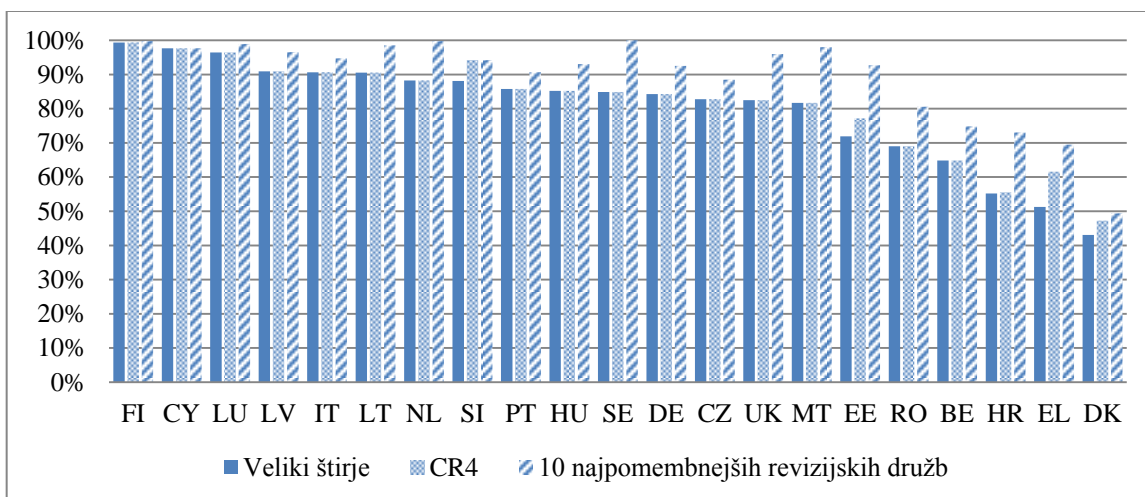
Skupna tržna koncentracija šestih revizijskih podjetij z največjimi deleži (po prometu) znaša več kot polovico v 21 državah članicah, za katere so se lahko izračunale ravni koncentracij po prometu, v 10 državah članicah pa presega 90 %. Združeni tržni deleži (po prometu) 10 najpomembnejših revizijskih družb na ravni EU skupaj znašajo več kot 90 % v 16 državah članicah³⁷ in manj kot 80 % v štirih državah članicah.

Slika 4: Tržni delež revizijskih podjetij leta 2015 po prometu (revizijska podjetja ali mreže, ki izvajajo revizije subjektov javnega interesa) v 21 državah članicah

³⁵ Finska, Ciper, Luksemburg, Latvija, Italija, Litva, Nizozemska, Slovenija, Portugalska, Madžarska, Švedska, Nemčija, Češka, Združeno kraljestvo in Malta.

³⁶ Ciper, Finska, Italija, Litva, Luksemburg in Latvija.

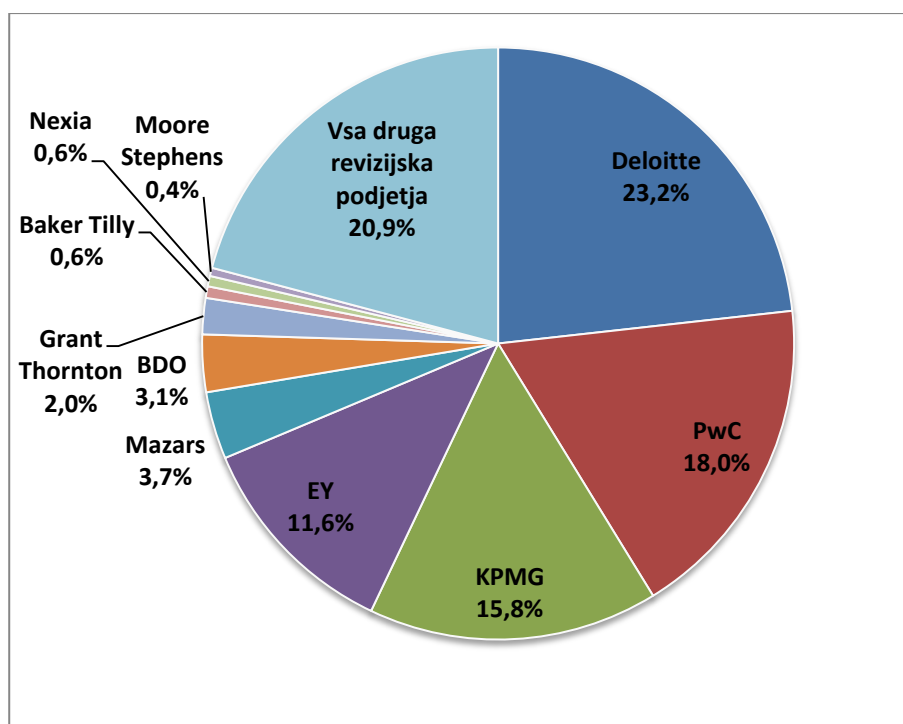
³⁷ Na Finskem in Nizozemskem je obvezne revizije v referenčnem obdobju izvajalo le osem od desetih najpomembnejših družb, na Švedskem pa samo sedem.

Koncentracija po posameznih revizijskih podjetjih

Slika 5 prikazuje, da skupni tržni delež „velikih štirih“ glede na število obveznih revizij subjektov javnega interesa na ravni EU znaša približno 70 %, raven koncentracije 10 najpomembnejših revizijskih družb pa skoraj 80 %.

Slika 5: Tržni delež 10 najpomembnejših revizijskih družb³⁸ pri obveznih revizijah subjektov javnega interesa

Z vidika prometa³⁹ (revizijskih podjetij ali mreže, ki izvaja revizije subjektov javnega interesa) pa „veliki štirje“ pokrivajo več kot 80 % skupnega revizijskega trga EU. Za „velikimi štirimi“ sta največji revizijski podjetji Grant Thornton in BDO.

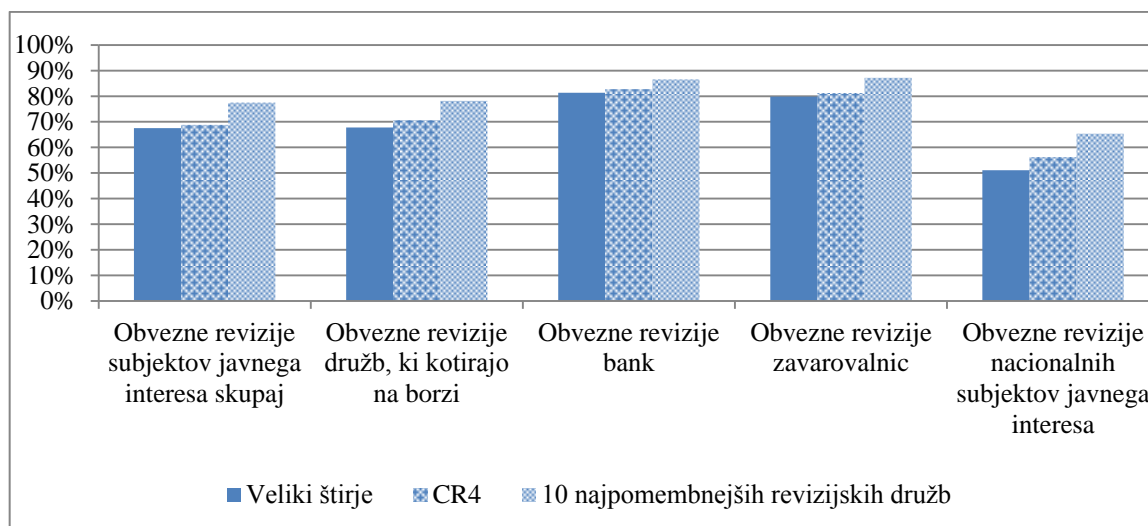
Koncentracija revizijskih podjetij po kategorijah subjektov javnega interesa

³⁸ Podatki za obdobje 2014/2015 na podlagi skupnih zneskov posameznih držav članic.

³⁹ Podatki iz 21 držav članic (podatki za Avstrijo, Bolgarijo, Španijo Francijo, Irsko, Poljsko in Slovaško manjkajo).

Koncentracija na trgu obveznih revizij subjektov javnega interesa⁴⁰ je najvišja pri bankah in zavarovalnicah, pri čemer tržni delež „velikih štirih“ znaša približno 80 % (glej sliko 6). Njihov tržni delež za kategorijo družb, ki kotirajo na borzi, znaša skoraj 70 %. Tržni delež za nacionalne subjekte javnega interesa je manjši (okrog 50 %).

Slika 6: Povprečna tržna koncentracija v različnih kategorijah na ravni EU za obvezne revizije subjektov javnega interesa

2.3. Tveganja, ki izhajajo iz pomanjkljivosti v zvezi s kakovostjo zakonitega revizorja ali revizijskega podjetja

Nacionalni pristojni organi opravljajo preglede za zagotavljanje kakovosti, da bi preverili delo zakonitega revizorja ali revizijskega podjetja. Inšpekcijski pregledi so glavno orodje revizijskih nadzornikov pri preverjanju, ali je zakoniti revizor ali revizijsko podjetje pravilno opravilo svoj posel, in pri ugotavljanju kakršnih koli pomanjkljivosti v zvezi s kakovostjo. Nacionalni pristojni organi lahko pri odpravljanju teh pomanjkljivosti uporabijo širok nabor pooblastil in ukrepov. V skladu s členom 27 uredbe o revizijah morajo oceniti tveganja zaradi velikega števila pomanjkljivosti v zvezi s kakovostjo in potrebo po sprejetju ukrepov za ublažitev navedenih tveganj. Zaradi zaupne narave in občutljivosti informacij so podatki v tem oddelku anonimizirani in združeni.

Pregledi za zagotavljanje kakovosti

Nacionalni pristojni organi so poročali o kvantitativnih in kvalitativnih vidikih zagotavljanja kakovosti⁴¹. Večina držav članic je poročala za koledarsko leto 2015 (tj. poročale so o rezultatih inšpekcijskih pregledov, izvedenih v obdobju 2014–2015), vendar z različnimi začetnimi in končnimi datumi. Pet držav članic je predložilo podatke za celoten cikel inšpekcijskih pregledov (3 leta), pri čemer so uporabile najnovejše podatke, ki so bili na voljo na njihovih zadevnih trgih.

Čeprav so v tem poročilu obravnavane predvsem informacije, povezane s subjekti javnega interesa, so bili nacionalni pristojni organi pozvani tudi k predložitvi informacij,

⁴⁰ Podatki za 28 držav članic v zvezi z obveznimi revizijami subjektov javnega interesa. Za Avstrijo, Ciper, Španijo, Madžarsko, Luksemburg, Latvijo in Poljsko manjkajo podatki o obveznih revizijah družb, ki kotirajo na borzi, bank in zavarovalnic; za Avstrijo, Španijo, Luksemburg, Latvijo in Poljsko manjkajo podatki o obveznih revizijah nacionalnih subjektov javnega interesa.

⁴¹ Ena država članica ni poročala o ničemer, saj leta 2015 ni izvedla nobenega postopka za zagotavljanje kakovosti.

ki niso povezane s temi subjekti. Namen je bil predstaviti širšo in celovitejšo sliko razmer na nacionalni ravni.

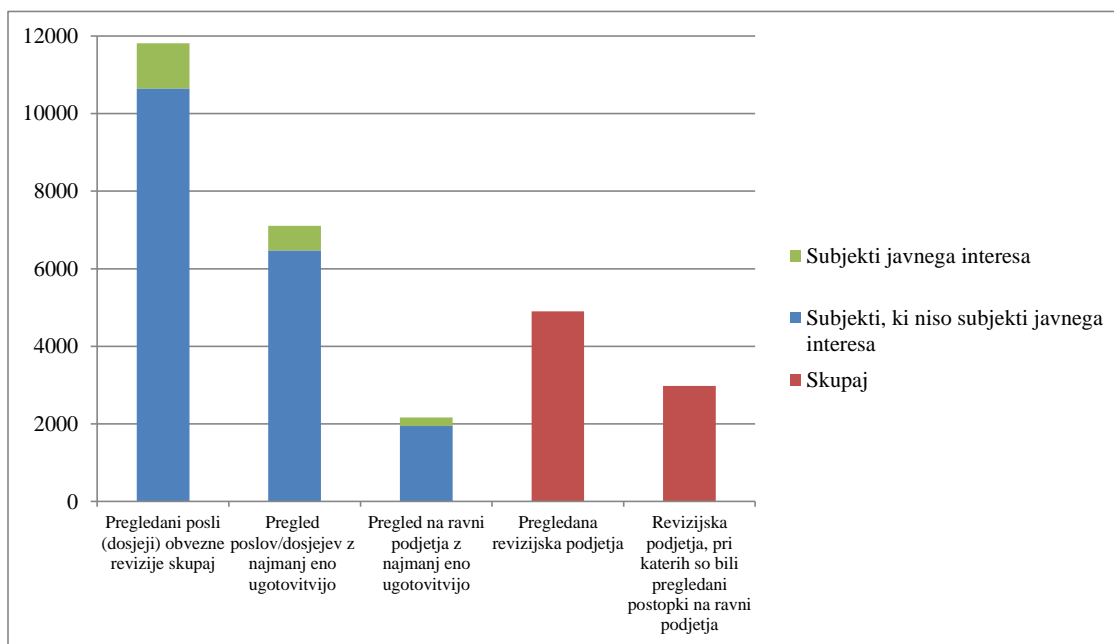
Kvantitativna ocena

Za ponazoritev razmer je bilo uporabljenih več kazalnikov:

- število pregledanih poslov (dosjejev) obvezne revizije;
- število pregledanih revizijskih podjetij;
- število revizijskih podjetij, pri katerih so bili pregledani postopki na ravni podjetja;
- število pregledov poslov/dosjejev z najmanj eno ugotovitvijo in
- število pregledov na ravni podjetja z najmanj eno ugotovitvijo.

Vendar za to zbiranje podatkov ni bila dogovorjena enotna opredelitev „ugotovitve“⁴². Namesto tega so bili nacionalni pristojni organi pozvani, naj zagotovijo opredelitev ali navedejo upoštevano kategorizacijo.

Slika 7: Zagotavljanje kakovosti v EU

Ker je število subjektov, ki niso subjekti javnega interesa, običajno veliko večje od števila subjektov javnega interesa, so nacionalni pristojni organi po pričakovanjih poročali o večjem številu primerov zagotavljanja kakovosti v zvezi s subjekti, ki niso subjekti javnega interesa, tako v zvezi s številom inšpekcijskih pregledov kot ugotovitev. V povprečju to pomeni približno 90 % vseh pregledov za zagotavljanje kakovosti na ravni EU. Vendar se v 12 državah članicah delež inšpekcijskih pregledov subjektov javnega interesa giblje med 10 % in 50 % skupnega števila inšpekcijskih pregledov. Približno 10 držav članic je poročalo o podobnem razponu za število ugotovitev v zvezi s subjekti javnega interesa. V dveh državah članicah je več kot 80 % skupnega števila

⁴² Po navedbah mednarodnega foruma neodvisnih regulativnih organov na področju revizij (IFIAR) so bile pri inšpekcijskem pregledu revizij subjektov javnega interesa ugotovljene pomanjkljivosti pri revizijskih postopkih, ki kažejo, da revizijsko podjetje ni pridobilo dovolj ustreznih revizijskih dokazov, s katerimi bi podprlo svoje stališče, kar pa ne pomeni nujno, da gre pri zadevnih računovodskih izkazih tudi za pomembno napačne navedbe.

inšpekcijskih pregledov in ugotovitev usmerjenih v subjekte javnega interesa. V veliki večini primerov je število izvedenih inšpekcijskih pregledov in pregledov za zagotavljanje kakovosti skladno in sorazmerno z velikostjo nacionalnega trga.

Kvalitativna ocena

Na ravni EU so bila opredeljena tri vprašanja, ki se vedno znova pojavljajo. Ta vprašanja so:

- (i) pomanjkljivosti sistemov notranjega obvladovanja kakovosti⁴³;
- (ii) pomanjkanje dokumentacije o nekaterih vidikih revizijskega posla in
- (iii) pomanjkanje zadostnih revizijskih dokazov o izvedbi celovite revizijske ocene.

Pri nekaj državah članicah so bila opredeljena še druga, bolj raznolika vprašanja. Ta vprašanja odražajo posebno strukturo različnih trgov, na primer: (i) ugotovitve v zvezi z revizijami skupin v manjših državah članicah, (ii) vprašanja v zvezi s pregledi obvladovanja kakovosti poslov v državah članicah z bolj uveljavljeno revizijsko prakso in (iii) vprašanja v zvezi z usposabljanjem v državah članicah z manj obsežnimi izkušnjami na področju inšpekcijskih pregledov revizorjev.

Potreba po sprejetju ukrepov za ublažitev tveganj

V nacionalnih poročilih so bila opisana tudi uporabljena pravna sredstva in sprejeti nadaljnji ukrepi. Analiza je pokazala, da so najpogostejši pristop priporočila, sledijo pa jim opomini in nadaljnji ukrepi, pri čemer morajo podjetja potrditi, da so sprejela potrebne ukrepe. Kazni so bile naložene le pri majhnem številu resnih primerov.

2.4. Učinkovitost revizijskih komisij

Novi predpisi o reviziji so povečali vlogo in pooblastila revizijskih komisij⁴⁴. V uredbi o revizijah so določene posebne naloge revizijskih komisij subjektov javnega interesa. Imajo na primer neposredno vlogo pri imenovanju zakonitega revizorja ali revizijskega podjetja, nadzirajo obvezno revizijo ter spremljajo učinkovitost in neodvisnost zakonitega revizorja.

V členu 27(1)(c) uredbe o revizijah je določena zahteva po oceni učinkovitosti revizijskih komisij. Ta naloga se je izkazala za zahtevno zaradi časovnega načrta za prva nacionalna poročila, neizkušenosti nekaterih nacionalnih pristojnih organov in spreminjajočega se pravnega okvira. Čeprav so v nacionalnih poročilih prikazane razmere na nacionalni ravni, ne zagotavljajo jasne slike v zvezi s tem, ali nacionalni pristojni organi sodelujejo z revizijskimi komisijami in na kakšen način.

Evropska komisija je konec leta 2016 nacionalnim pristojnim organom predložila dodatna podrobnejša vprašanja, da bi bolje razumela pravni okvir revizijskih komisij v državah članicah⁴⁵. Vprašanja naj bi pomagala razumeti, kako države članice, zlasti

⁴³ Preverjanja kakovosti, ki jih revizijsko podjetje notranje organizira in izvaja.

⁴⁴ V skladu s členom 39 direktive o revizijah.

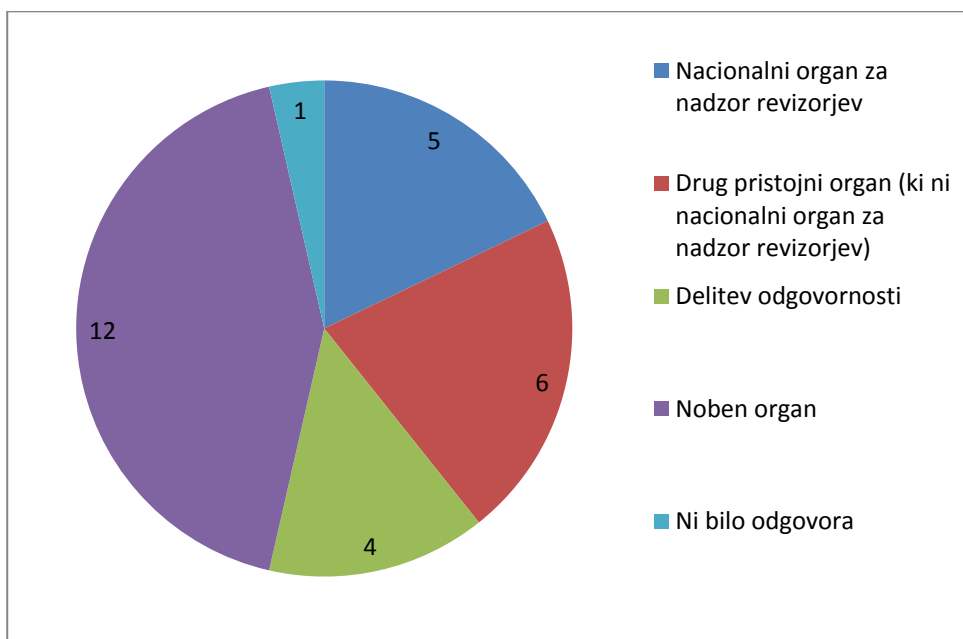
⁴⁵ Komisija si je v okviru raziskave razlagala nadzor v smislu, ali so nacionalni pristojni organi pravno pooblaščen za:

- pridobivanje informacij, vključno s tem, ali revizijske komisije obstajajo in ali izpolnjujejo svoje obveznosti (tj. v skladu s členom 39 direktive o revizijah oziroma členom 16 uredbe o revizijah), ali
- uporabo pravnih sredstev ali nalaganje kazni, če revizijske komisije ne izpolnjujejo svojih obveznosti.

nacionalni pristojni organi, sodelujejo z revizijskimi komisijami in kako nacionalni pristojni organi zagotovijo, da revizijske komisije opravljajo dodeljene naloge. Namen tega ni bil določiti pravila o nadzoru, saj je obseg nadzora revizijskih komisij odvisen od posamezne države članice.

Rezultati kažejo, da se nadzor revizijskih komisij izvaja v 15 državah članicah. Približno 12 držav članic je poročalo, da ne izvajajo nadzora revizijskih komisij, ena država članica⁴⁶ pa ni predložila informacij. Kot prikazuje slika 8, obstajajo med državami članicami velike razlike glede tega, kateri organ je pristojen za nadzor.

Slika 8: Organ, ki je pristojen za nadzor revizijskih komisij v državah članicah

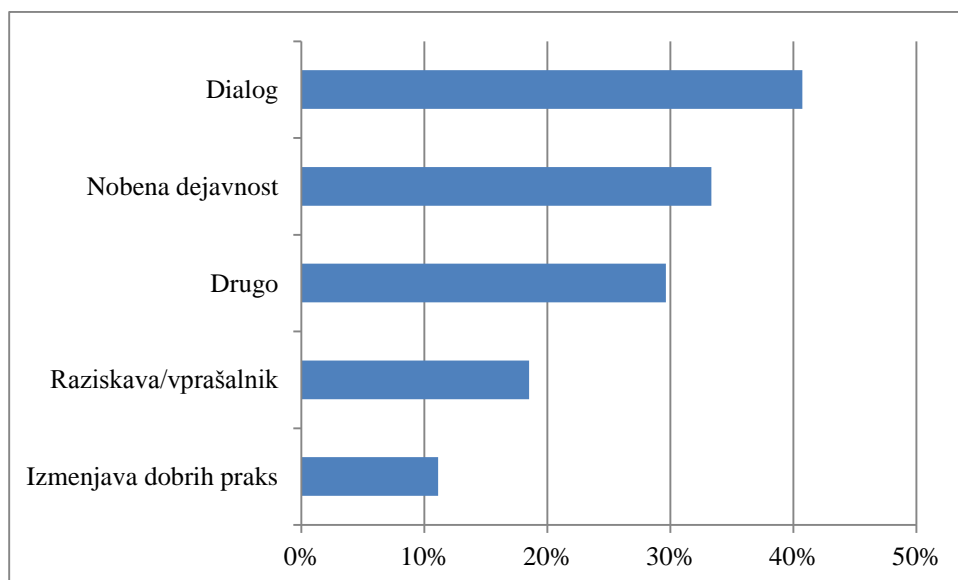

[Vir: vprašalnik za nacionalne pristojne organe o revizijskih komisijah.]

V uredbi o revizijah ni omenjena nobena posebna naloga ali pooblastilo nacionalnih pristojnih organov v zvezi z revizijskimi komisijami. To je prepuščeno presoji držav članic, ki imajo tudi različne okvire za korporativno upravljanje. Komisijo je zanimalo, ali nacionalni pristojni organi poleg nadzora izvajajo še katere druge dejavnosti v zvezi z revizijskimi komisijami. Nacionalni pristojni organi so v odgovoru poročali o organiziranju konferenc in delavnic, izmenjavi dobrih praks in smernic, sestankih in razpravah, izmenjavi letnih poročil, obravnavanju vlog revizijskih komisij, sodelovanju s svetovalnimi skupinami revizijskih skupin in poročanju (glej sliko 9). V nekaterih primerih so poročali, da opravljajo več kot eno dejavnost v zvezi z revizijskimi komisijami.

Slika 9: Dejavnosti nacionalnih pristojnih organov v zvezi z revizijskimi komisijami (% držav članic, ki so odgovorile)

⁴⁶ Romunija.

[Vir: vprašalnik za nacionalne pristojne organe o revizijskih komisijah.]

3. PRISPEVEK EVROPSKE MREŽE ZA KONKURENCO

V členu 27 uredbe o revizijah je določeno tudi, da mora Evropska mreža za konkurenco pripraviti poročilo.

Komisija je pozvala vse nacionalne pristojne organe, naj predložijo informacije o morebitnih preiskavah sektorja, izvedenih v njihovi pristojnosti, in svojo evidenco uveljavljanja predpisov na trgu revizij (npr. kakršne koli protimonopolne preiskave, ocene priglašanih združitvev, preiskave pritožb ali državne pomoči). Referenčno obdobje je bilo obdobje 2014–2015.

Izmed 13 nacionalnih prispevkov, vključenih v poročilo Evropske mreže za konkurenco, so le v petih poročali o posebnih dejavnostih uveljavljanja predpisov ali poročanja. Danska je predložila informacije o združitvi družb EY in KPMG, ki je bila odobrena leta 2014. Poljska je poročala, da je njen sektor revizij zelo koncentriran v rokah „velikih štirih“ in da so ovire za vstop na trg velike. Romunija je poročala o odprti preiskavi romunske zbornice za finančno revizijo. Združeno kraljestvo in Portugalska sta predložili informacije o svojih dejavnostih uveljavljanja predpisov (Združeno kraljestvo) in poročanja (Portugalska in Združeno kraljestvo).

Komisija v zadevnem referenčnem obdobju ni izvedla nobenih preiskav sektorja, protimonopolnih preiskav, ocen priglašanih združitvev ali preiskav državnih subvencij na trgu revizij.

4. ZAKLJUČKI

Cilj novih predpisov o reviziji je izboljšati kakovost revizije in povečati konkurenčnost trga revizij za obvezne revizije subjektov javnega interesa, da bi se omogočilo nemoteno delovanje kapitalskih trgov. Razpoložljivi podatki so pokazali, da je trg revizij EU z vidika velikosti in strukture zelo raznolik, ter potrdili, da je trg obveznih revizij subjektov javnega interesa v večini držav članic še vedno sorazmerno koncentriran, zlasti z vidika prometa. V 15 od 21 držav članic imajo „veliki štirje“ več kot 80 % tržnega deleža po prometu. Banke in zavarovalnice sta kategoriji subjektov javnega interesa, v katerih je

tržna koncentracija „velikih štirih“ na ravni EU najvišja (približno 80 %). Ni pa na voljo dovolj dokazov za sklepanje o stopnji in učinkovitosti konkurence na trgu. Komisija bo v okviru prihodnjih poročil še naprej spremljala trende glede konsolidiranih ravni koncentracij največjih revizijskih podjetij v državah članicah.

Informacije, zbrane na podlagi sistemov zagotavljanja kakovosti, so v veliko pomoč pri merjenju učinkovitosti novih predpisov o reviziji na področju zaščite vlagateljev in javnega nadzora. Pri zagotavljanju doslednosti in primerljivosti bosta na tem področju postali ključni skupna metodologija in konvergenca nadzora. Bolj bi se lahko na primer prizadevalo za spodbujanje nadaljnje konvergenca v zvezi s skupnimi kazalniki in terminologijo, ki se uporabljajo za ugotovitve ter pomanjkljivosti. Ugotovljena niso bila nobena pomembna tveganja. Vsekakor je nedvomno prezigodaj za celovito oceno glavnih tveganj, saj so bili podatki zbrani na podlagi pooblastil, ki so bila nacionalnim pristojnim organom dodeljena s prejšnjim pravnim okvirom.

Jasno je, da je treba v naslednje skupno poročilo vključiti analizo vprašanja, ali obstaja tveganje, da bi tri najpogostejše težave, ki so navedene v tem poročilu (pomanjkljivosti sistemov notranjega nadzora kakovosti, pomanjkanje dokumentacije o nekaterih vidikih revizijskega posla in pomanjkanje zadostnih revizijskih dokazov), postale strukturno ponavljajoče se težave. V naslednjem poročilu bo treba zlasti oceniti, kakšne bi lahko bile morebitne posledice, ne le za določene subjekte javnega interesa, ampak za celotni trg.

Z reformo revizij so se povečali vloga in pooblastila revizijskih komisij, saj so te komisije ključne za zagotavljanje učinkovitosti novih predpisov o revizijah. Vendar je analiza pokazala, da ima večina nacionalnih pristojnih organov zelo malo izkušenj na področju spremljanja dejavnosti in uspešnosti revizijskih komisij. Da bi se ta težava odpravila, bi bilo treba nacionalnim pristojnim organom zagotoviti ustrezna orodja za ocenjevanje uspešnosti revizijskih komisij in prejemanje informacij, ki jih potrebujejo za spremljanje revizijskih komisij pri izpolnjevanju novih pravil. Člane revizijskih komisij bi bilo treba seznaniti z njihovimi novimi odgovornostmi in pomembnejšo vlogo. V tej fazi sta ključna sodelovanje z revizijskimi komisijami in ozaveščanje. To ne bi nujno pomenilo, da je treba ponovno opredeliti ali spremeniti nacionalne okvire za korporativno upravljanje ali nadzorne pristojnosti nacionalnih pristojnih organov. Vsak nacionalni organ bi lahko sam izbral najboljši pristop in najprimernejša orodja za oceno uspešnosti revizijskih komisij. Glede na obstoječe izkušnje sta sodelovanje in dialog uporabni in učinkoviti orodji. Nekateri nacionalni pristojni organi so se že začeli srečevati z revizijskimi komisijami (in so tudi pripravili smernice), da bi jih seznanili z novim okvirom in z njihovimi dodatnimi odgovornostmi. Vendar je vsekakor treba opraviti še veliko dela. Komisija bi lahko imela vlogo pri spodbujanju tega dialoga in neposrednem sodelovanju z revizijskimi komisijami, da bi bolje razumela njihove izkušnje pri izvajanju reforme revizij.

Prvo poročilo Komisije bo zagotovo izhodišče za prihodnja poročila. Poleg tega bodo potrebne rešitve za odpravo nekaterih omejitev, opisanih v uvodu. Nekatero od teh omejitev se bodo obravnavale po začetku veljavnosti novih predpisov o revizijah. To velja za vprašanja dostopa do podatkov in njihove razpoložljivosti, saj se nacionalnim pristojnim organom in Komisiji z novim pravnim okvirom zagotavljajo novi viri informacij in orodja. Vendar bodo potrebna nadaljnja prizadevanja, da bi se dosegel napredek na področjih, kot so enotna terminologija, konvergenca v zvezi z referenčnimi obdobji in metodologije za zbiranje podatkov. Da bi dosegla napredek v zvezi s konvergenco, bo Komisija v tesnem sodelovanju z nacionalnimi pristojnimi organi, zlasti

s podskupino odbora CEAOB za spremljanje trga, pregledala obstoječe kazalnike. To je zlasti pomembno z vidika nekaterih določb, ki so bile dodane z novimi predpisi o reviziji, na primer obdobja rotacije, prepoved določenih nerevizijskih storitev in nova vloga revizijskih komisij. Komisija bo v prihodnjih poročilih obravnavala tudi ta nova pravila, da bi izmerila raven konkurence na trgu obveznih revizij subjektov javnega interesa in ocenila celoten učinek novega regulativnega okvira.

Komisija bo še naprej spremljala razvoj trga za zagotavljanje storitev obvezne revizije subjektom javnega interesa v EU. Pripravljena je tudi sodelovati z državami članicami, da bi se čim učinkoviteje izpolnjevale zahteve iz člena 27 uredbe o revizijah.